

Mussolini İtalyası'nda Spor Konulu Propaganda Posterleri Üzerine Bir Çalışma

GUFRA DÜNDAR

Öz

21 Ekim 1922 tarihinde Ulusal Faşist Parti lideri Benito Mussolini, İtalya Kralı III. Vittorio Emanuele tarafından başbakanlık görevine getirilmişti. Mussolini'nin İtalya'da iktidara gelmesinden sonra ülkenin resmi ideolojisi Faşizm olmuştu. Ülke genelindeki tüm spor faaliyetleri de Faşizm ideolojisi altında şekillenmeye başlamıştı. Mussolini, İtalya'nın siyaset, ekonomi ve sanat alanında olduğu gibi spor alanında da Roma İmparatorluğu dönemindeki gücüne ulaşmasını hedeflemişti. Bu amaçla Mussolini liderliğindeki İtalya yönetimi, ulusal ve uluslararası müsabakalarda İtalyan sporcularına yönelik desteklerini arttırmıştı. Ayrıca ülke genelinde İtalyan sporcularının Faşizm ideolojisi altında dünya şampiyonu olmalarını teşvik eden propaganda faaliyetlerine yönelmişti. Bu çalışmada Mussolini'nin İtalya'da iktidarda bulunduğu dönemde Faşizm ideolojisi altında spor yayıncılığının nasıl şekillendiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla çalışma kapsamında amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen üç propaganda posterleri (Ulusal Spor, Lider, Futbolun Merkezi), nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada belirlenen propaganda posterleri İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure'ün Göstergeler Modeli üzerinden analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda propaganda posterlerinde doğrudan Faşizm ideolojisinin etkisinin görüldüğü ve İtalyan sporcularının yüceltilerek, kamuoyunda spor alanında en başarılı ülkenin İtalya olduğuna yönelik bir algının inşa edilmeye çalışıldığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor, Spor Yayıncılığı, İtalya, Faşizm, Propaganda

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi : 01.03.2019

Kabul Tarihi: 29.05.2019

ORCID ID: 0000-0003-0986-4473

E-mail: dundargufr@gmail.com

A Examination on Propaganda Posters Regarding Sports in The Reign of Mussolini in Italy

GUFRAAN DÜNDAR

Abstract

On 21 October 1922, the leader of the National Fascist Party, Benito Mussolini was appointed as prime minister by King of Italy III. Vittorio Emanuele. After Mussolini came to power in Italy, the country's official ideology became Fascism. All sporting activities throughout the country were also under the Fascism ideology. Mussolini aimed at reaching the power of the Roman Empire in sports as well as in the field of politics, economics and art. For this purpose, the Italian management led by Mussolini increased its support for Italian athletes in national and international competitions. It also focused on propaganda activities that encouraged Italian athletes to become world champions under Fascism ideology. In this study, it was tried to determine how and in what way sports broadcasting was shaped under the Fascism ideology in the period when Mussolini was in power in Italy. For this purpose, three propaganda posters (National Sports, Leader, Center of Football), determined using the purposeful sampling method, were examined via semiotic analysis method in qualitative research methods. The propaganda posters determined in the study were analyzed through the Indicators Model of the Swiss linguist Ferdinand de Saussure. In the findings, it was revealed that the effect of the ideology of Fascism was directly seen in the propaganda posters and the Italian athletes were glorified, and it was tried to build a perception that Italy was the most successful country in the public opinion.

Keywords: Sports, Sports Broadcasting, Italy, Fascism, Propaganda

Research Paper

Received: 01.03.2019

Accepted: 29.05.2019

ORCID ID: 0000-0003-0986-4473

E-mail: dundargufrn@gmail.com

1. Giriş

Faşizm ideolojisinin kuramcısı ve siyasal alanda önde gelen temsilcilerinden biri olan İtalyan siyasetçi Benito Mussolini, 1922-1943 yılları arasında İtalya Krallığı'nın, 1943-1945 yılları arasında da Nazi Almanyası'nın denetiminde kurulan İtalyan Sosyal Cumhuriyeti'nin liderliğini yapmıştır. Mussolini iktidarda bulunduğu her iki dönemde de İtalya'yı Faşizm ideolojisi altında yönetmiştir. Mussolini'nin yönetimi altındaki İtalya'da spora büyük önem verilmiş, İtalyan halkının spor yapması teşvik edilmiştir. Diğer yandan Mussolini, sporu Faşizm ideolojisinin kitlelere bir sunumu olarak yansıtmış ve uluslararası düzenlenen spor turnuvalarında İtalyan sporcularının İtalya'nın onur ve şerefini temsil ettiği vurgusu yapmıştır. Yaşanan bu sürecin tamamında ise İtalya'da spor yayıncılığı önemli gelişmeler göstermiştir. İtalyan yönetimi ülke genelinde sporun teşvik edilmesi amacıyla dönemin önde gelen kitle iletişim araçları üzerinden ulusal ve uluslararası spor faaliyetlerini halka aktarmıştır. Diğer yandan İtalyan spor yayıncılığında Faşizm ideolojisinin büyük etkisi görülmüş, İtalyan propagandası tarafından İtalyan sporcular Roma İmparatorluğu döneminde ülkeleri için savaşan lejyonerlere benzetmiştir. Dünya spor yayıncılık tarihi açısından büyük bir öneme sahip olan Mussolini İtalyası dönemindeki spor yayıncılığı bu çalışma kapsamında incelenmiştir.

Türkiye'de son yıllarda Mussolini'nin İtalya'da iktidarda bulunduğu dönemde propaganda amaçlı yürütülen faaliyetleri inceleyen iletişim alanda önemli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bunlar içerisinde; Çakı (2018), "Nazi Almanyası Etkisindeki İtalyan Sosyal Cumhuriyeti'nin Propaganda Posterleri Üzerine İnceleme" adlı çalışmada Nazi Almanyası'nın işgali altında kurulan İtalyan Sosyal Cumhuriyeti'nde (1943-1945), Faşizm ideolojisi altında şekillenen propaganda faaliyetlerini incelemiştir. Çalışmada elde edilen bulgularda, İtalyan propagandasında Müttefik Devletleri'ne karşı nefret söylemine yönelindiği, buna karşılık Nazi Almanyası'nın dost ve müttefik olarak yüceltildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çakı ve Gazi (2018) "Todt Teşkilatı'nın İtalya'da Yürüttüğü Propaganda Faaliyetlerine Genel Bakış" adlı çalışmada ise Todt Teşkilatı olarak adlandırılan Alman biriminin İtalya'da işçi bulmak amacıyla yürüttüğü propaganda faaliyetlerini ele almıştır. Çalışma sonucunda İtalyan işçilerinin Almanya'da çalışmalarının teşvik edilebilmesi için posterler üzerinden Almanya'da çalışan işçilerin refah ve huzur içerisinde olduğunu ifade eden mitlerin İtalyan kamuoyunda inşa edilmeye çalışıldığı ortaya çıkarılmıştır. Son olarak Karaburun Doğan (2019) "Faşizm Propagandasında Müziğin Rolü: Mussolini İtalyası Örneği" adlı çalışmada Faşizm ideolojisinin İtalya'ya hakim olabilmesi amacıyla müziğin propaganda amaçlı nasıl ve

ne şekilde kullanıldığını incelemiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, propaganda marşında Faşizm ideolojisinin İtalya için en iyi yönetim olduğunun aktarıldığı, diğer yandan da, Mussolini'nin İtalya için kurtarıcı olarak yansıtıldığı saptanmıştır.

Ulusal akademik çalışmalar içerisinde yapılan kapsamlı literatür taraması sonucunda, Mussolini'nin İtalya'da iktidarda bulunduğu dönemde Faşizm ideolojisi altında şekillenen spor yayıncılığını inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışma incelediği konu bakımından özgün olma niteliği taşımaktadır.

2. Faşizm İdeolojisinin Spora Bakışı

Faşizm, eski Roma'da "fascio" olarak bilinen ve topluluktan güç doğduğunu simgeleyen bir kavramı ifade etmektedir. Fascio, bir baltaya bağlanmış olan sopaya verilen isimdir (Borsella, 2007: 35). Faşizmin açıklanmasında dört temel yaklaşım bulunmaktadır ve bunlardan ilki Marksist yaklaşımdır. Marksist yaklaşım, faşizmi açıklarken temele kapitalist mantığı koymaktadır. Marksist yaklaşım üzerinden faşizmi açıklamaya çalışan sosyal bilimciler, kapitalizmin gelişmesinde bir araç olduğunu savunmaktadır. Faşizmin açıklanmasındaki ikinci yaklaşım ise psikolojik tabanlı bir yaklaşımdır ve faşizmi Freud'cu bir bakış açısı ile açıklamaya gayret edenler, ergenlikte cinselliğin bastırılması sebebiyle ortaya çıkan bir durum olarak görmüşlerdir. Kavramın açıklanmasında kullanılan üçüncü yaklaşım ise faşizmi, ahlaki boyutta değerlendirmektedir ve faşizmin, yalnızca ahlak düzeyi düşük olan toplumlarda gerçekleşen bir tür eksiklikten kaynaklandığını belirtmektedir. Dördüncü yaklaşım ise faşizmi tarihi ve sosyolojik bir bağ içerisinde ele almakta ve faşizmin, bazı toplumların hızlı gelişmesi ile endüstrileşmeden kaynaklanan doğal bir durum olduğunu ifade etmektedir (Macit, 2007: 39-40).

Faşizm, temelde Darwinizm'den etkilenmiş ve gelişmiş bir siyasal ideolojidir. Darwinizm'de olduğu gibi, faşizmde de güçlü olanın hayatta kalması ve zayıf olanın doğal seçim içerisinde elenmesi fikri temeldir. Bir başka deyişle faşizm, Darwinizm'deki orman kanunlarının siyasi bir düzenlemesidir. Faşizmin temel özelliklerine baktığımızda, ırkçılığa dayanan, şiddet içerikli milliyetçilik anlayışıdır. Burada şiddet içerikli milliyetçilik anlayışı ile anlatılmak istenen, bireyin kendi milletini, diğer tüm milletlerden üstün bir duruma getirmesi ve diğer milletlerin ezilmesi ve hatta köleleştirilmesi hedefidir. Bu amaç doğrultusunda birey, gerekirse kendi milletinden olan bireylere de şiddet içerikli yaptırımlar uygulayabilmektedir (Yavuzoğlu, 2003: 10-11).

1919 yılından sonra önce İtalya'da daha sonra ise çeşitli Avrupa ülkelerinde kendisini gösteren Faşizm, özellikle I. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmış olan sosyal ve politik karmaşaya karşı geliştirilmiş, şiddet ve baskıya dayalı politik bir

hareket olarak ifade edilmektedir (Yavuzoğlu, 2003: 9). Griffin (2007: 4)'e göre faşizmi diğer siyasi ideolojilerden ayıran en önemli fark hırslı ve ateşli destekçilerinin olmasıdır. Hatta Griffin, faşizmin yükselişinde ve İtalya'da iktidara gelmesinde de bu destekçi grubunun etkin bir rolü bulunduğunu belirtmektedir.

Faşizmin ortaya çıkışı, daha doğrusu güçlenmesi temelde Avrupa'nın, özellikle de İtalya'nın içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve politik bunalım olmuştur. Savaşta katılan tıpkı diğer ülkeler gibi savaştan yeni çıkan İtalya da bir yandan ekonomik sıkıntılarla bir yandan da işsizlik sebebiyle ortaya çıkan gerginlikler ve beraberinde gelen politik başarısızlıklarla mücadele etmek durumunda kalmıştır. Yaşanan bu gerilim ve buhran, sosyalist muhaliflerin, hükümet karşısında elinin güçlenmesini sağlamıştır (Sander, 2000: 23-24; Macit, 2007: 20-21; Armaoğlu, 2010: 217).

Eli güçlenmiş olan sosyalistler, sorunlar karşısında bir çözüm bulamamış ve bunun sonucunda da parti içerisindeki kimya bozulmuştur. Bu durum parti içerisinde ayrılıklara sebep olmuştur ve bir grup parlamenter demokrasiyi savunmaya başlamış; bir grup ise proletarya diktatörlüğünü desteklemeye devam etmiştir. Sosyalistlerin, eleştirdikleri sorunlara çözüm bulamayışı ve partinin birlik ruhunun bozulması, İtalya'nın yeni bir çözüm arayışına girmesine sebep olmuştur. Bu çözümlü ise sağcı bir diktatörlük olarak kabul edilen faşizmde bulmuşlardır (Macit, 2007: 22).

Faşizmin kurucusu olarak bilinen Benito Mussolini, siyasi kariyerine Sosyalist Parti'nin bir üyesi olarak başlamıştır. Ancak her ne kadar Sosyalist Parti'nin bir üyesi olsa da partinin tutumunun aksine Mussolini, İtalya'nın 1914 yılındaki savaşa katılması gerektiğini ısrarla belirtmiştir. Mussolini, bu konuda parti ile ters düşmesi sebebiyle de Sosyalist Parti'den ayrılmak durumunda kalmıştır (Todd, 2011: 20).

İtalya'da gelişen bu durumları oldukça iyi bir şekilde analiz etmiş olan Benito Mussolini, İtalya'nın tarih boyunca otorite eksikliğini bu kadar hissettiği başka bir dönem bulunmadığını belirtmiştir (Parkinson, 1993: 240). Güçlü bir politikacı olan Mussolini (Paxton, 2004: 5), İtalya'nın içinde bulunduğu bu buhranlı dönemde, etkili bir siyaset yaparak faşizmin geniş kitleler tarafından hızlı bir şekilde benimsenmesini sağlamıştır (De Grand, 2000: 8). Faşizmin hızlı ve etkili bir şekilde geniş kitlelere yayılması, siyasi partileşmeyi de beraberinde getirmiştir (Erdem ve Erdem, 2016: 105).

Mussolini'nin, Sosyalist Parti'den ayrılışının ardından sürdürmüş olduğu politika sonrasında 1919'da "Savaş Demetleri" anlamına gelen "Fascio di Combattimento" isminde bir faşist oluşum ortaya çıkmıştır. 1921'de ise bu oluşum yerini, "Ulusal Faşist Parti" (Partito Nazionale Fascista)'ye bırakmıştır (Örs, 2010: 499). Hem

orta sınıftan hem de egemen sınıftan destek gören faşizm, bir anda oldukça geniş bir destekçi kitlesine sahip oldu ve 1919 yılında 17 bin olan üye sayısını, yalnızca iki yıl gibi bir sürede, 1921'de 310 bine yükseltmeyi başardı (Carocci, 1993: 18). Böylelikle Faşist Parti, 1921 yılındaki seçimlerde 37 milletvekili elde etti (Tarchi, 2000: 306).

1922 yılına gelindiğinde ise ülkede yaşanan ekonomik ve sosyal buhran doruk noktasına ulaşmıştı. Bunun sonucunda İtalyan hükümeti ülke içerisindeki gerilimi kontrol etme konusunda yetersiz kaldı. Bu arada Faşist Parti destekçilerinin Napoli'den Roma'ya doğru bir hükümet darbesi amacıyla yürüyüş başlatması sonucunda Kral III. Victor Emmanuel, Faşist Parti lideri Benito Mussolini'ye hükümetin başına geçmesi için teklif sundu (Tarchi, 2000: 317).

Mussolini, iktidara geçer geçmez ilk olarak sosyalist akımları önlemeye yönelik eylemler gerçekleştirmişti. Bu amaçla sendikaları kaldırmış, grevleri yasaklamıştı. Faşist rejimin genç kitlelere aktarılabilmesi amacıyla üniversitelerdeki öğretim görevlilerinden faşist rejime yönelik eğitimler vermelerini, bu doğrultuda kendilerinden bağlılık yemini etmelerini istemişti. Bu hareketin temel amacı faşizm ideolojisini gençlere aktarabilmek ve faşist rejimin yerini sağlamlaştırarak olmuştur. Öğretim elemanları ve üniversite ile yetinmeyen Mussolini, 1925'te "Dopo lavoro" adı verilen spor, kültür ve eğlence örgütünün kurulmasını emretmişti. Bu örgüt sayesinde gençler ve işçiler, sosyalist hareketlerden uzak tutulmuştu (Örs, 2010: 500-502).

Mussolini önderliğindeki İtalyan Faşist Parti, faşizm ideolojisindeki temel özellikleri hemen her alanda etkili bir biçimde kullanmaya özen göstermişti. Üniversitelerdeki öğretim görevlilerinin yanı sıra spor, kültür ve eğlence örgütünün de kurulması ile birlikte, kitleler sürekli kontrol altında tutulmuş ve belirli bir amaç doğrultusunda eğitime çalışılmıştı. Faşizmin temelinde bulunan saldırgan ve milliyetçi yaklaşım, sporda da kendisini göstermişti. Faşizm ideolojisinin spora bakışı bu bağlamda sağlam, saldırgan ve en iyisi olmak üzerine kurulmuştu (Mann, 2004: 102). Öyle ki 1934 yılında İtalya'da gerçekleştirilen ve ev sahibi İtalya'nın şampiyon olduğu Dünya Kupası bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Böylece spor, faşizm ideolojisinin kitlelere aktarılmasında etkili bir silah oldu; çünkü faşizm, temelindeki milliyetçi duyguları, spor sayesinde kitlelere rahatlıkla aktarabilmişti. Üstelik sporda gelen başarılar da kitleler üzerinde faşizm ideolojisinin pekiştirilmesini sağlamıştı. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, faşizm ideolojisinin spora bakışı da diğer tüm alanlarda olduğu gibi faşist rejimi desteklemek ve kitlelere benimsetmek yönünde olmuştu (Todd, 2011: 40).

3. Mussolini İtalya'sında Spor Yayıncılığına Genel Bakış

Spor, hemen her dönem siyaset ve diplomasi ile dirsek teması içerisinde olmuştur. Dolayısıyla spor zaman zaman devletlerin, hükümetlerin siyasi bir propaganda aracı olarak rol almıştır (Hekimler, 2013: 104). Mussolini iktidara geldikten sonra Faşist Parti destekçileri, liderlerinin İtalya'yı tıpkı Roma İmparatorluğu döneminde olduğu gibi güçlü bir ülke haline getirebileceğine yönelik propagandalar yapmaya başlamıştır. Faşist Parti destekçilerine göre Benito Mussolini, bunu başarabilecek tek ve gerçek lider olarak nitelendirilmişti (Karaca, 2018: 1208).

Propaganda, hedef kitleyi, belirli bir görüşe ikna etme çabası olarak tanımlanmaktadır. Bu yüzden de temelinde insan bulunmaktadır ve insan beklentileri propagandanın merkezi konumunu meydana getirmektedir. Propaganda yapılırken en sık kullanılan durum ise ülke çıkarları ve ülke başarıları olmaktadır. Bu sebeple de propaganda yapanlar sıklıkla toplumsal konularda birlik olmak gerektiği yönünde vurgu yapmaktadır (Bogdanur, 2003: 132).

Propagandada amaç, kitlelere belirli fikirleri empoze edebilmektir, bu sebeple de hedef kitleye bilgi aktarımı sırasında yalnızca propagandacının istediği bilgiler verilmekte, hedef kitlenin herhangi bir yorumlama yapmasına izin verilmemektedir (Aziz, 2007: 15). Bu sebeple Mussolini'nin İtalya'da sıkı bir propaganda uygulayabilmesi için medyanın kontrolü tamamen faşistlerin denetiminde olmuştur (Karaca, 2018: 1209). Mussolini döneminde ülke de en etkili kullanılan kitle iletişim araçlarının başında radyo gelmekteydi. İtalyan propagandası ülke genelinde radyo yayınları ile faşist söylemleri empoze etmeye çalışmaktaydı. Bunun yanında Mussolini, İtalya, Libya ve Etiyopya'dan güçlü vericiler yoluyla on farklı dilde uluslararası boyutta da propaganda faaliyetlerini yürütmüştü (Kuruoğlu, 2006: 18-19). Radyonun yanında, sinemadan da propaganda faaliyetlerinde yararlanılmıştı (Courriol, 2014: 122). Örneğin Mussolini'nin konuşmalarına yer veren "Credere, Obbedire, Combattere / İnan, İtaat Et, Döğüş" filmi, faşizm ideolojisinin yüceltilmesinde propaganda amaçlı kullanılmıştı (Akarcı, 2003: 146). Faşist rejim yazılı basın üzerinde de etkili olmuştur. Özellikle partinin propagandasının doğrudan yürütülebilmesi için *Il Popolo d'Italia* isimli Ulusal Faşist Parti'nin resmi gazetesi meydana getirilmişti. Diğer yandan İtalyan propagandası için kitleleri etkileme de en sık kullanılan kitle iletişim araçlarından biri de posterler olmuştur (Fraser, 1980: 45). İtalyan propaganda posterlerinde Mussolini ve Faşizm ideolojisinin yüceltilmesinin yanında Müttefik Devletleri'ne karşı nefret söylemi inşasında da etkili bir şekilde kullanılmıştı (Çakı, 2018: 269). Rejim, yayınlar üzerinde mutlak bir kontrol gücüne sahip olmuştur. Bu açıdan faşist yönetime karşı olabilecek yayınlar denetlenmişti (Gori, 1999: 46).

Medya denetiminin faşistlerin elinde bulunmasının bir diğer amacı da sosyalist hareketlerin önüne geçebilmek olmuştur. Bunun için kurulmuş olan spor, kültür ve eğlence örgütü “Dopolavoro” ile medya araçları birlikte kullanılmaya özen gösterilmiştir. Medyanın da başarılı bir biçimde kullanılması ile birlikte İtalya’da işçilerin %40’ından fazlası ve yeterince bilgi sahibi olmayan kitlenin de %25’i “Dopolavoro” olarak bilinen spor, kültür ve eğlence örgütüne üye olmuştur. Bununla birlikte İtalya motor sporları, futbol, atletizm ve bisiklet gibi farklı spor alanlarında uluslararası bir başarı yakalamıştır. Böylelikle de faşist rejimin vaadi olan başarı ve her alanda en iyisi olan İtalya, sporun farklı alanlarında kendisini göstermiştir. Bu da faşist rejime olan inancı, güveni ve desteği arttırmıştır (Todd, 2011: 40). İtalyan sporcular futbolda iki dünya şampiyonluğu ve görkemli Olimpiyat madalyaları olmak üzere faşist rejim döneminde önemli başarılarla imza atmıştır. Bu başarıların kitlelere nasıl aktarılması konusu önemli bir hale gelmiştir (Belloni, 2014: 56). Bu süreçte İtalya’nın spordaki başarıları, kitle iletişim araçları tarafından da faşist rejimin propagandası amacıyla kullanılmıştır. İtalya, sporun farklı dallarında başarılı oldukça faşist rejim, saldırgan ve milliyetçi tutumunu haberlere yansıtarak rejime olan inancı ve güveni arttırmayı hedeflemiştir. Mussolini’nin İtalyası, 1932 yılındaki Los Angeles Olimpiyat Oyunları’ndaki başarıları ile adından sıklıkla bahsettirmişti. Hatta bu başarılar ve sporun propaganda amaçlı kullanımı Adolf Hitler’i dahi etkilemişti (Hekimler, 2013: 112). Dolayısıyla bu dönemdeki spor yayıncılığı, tıpkı her alanda olduğu gibi, faşist rejimi destekleyen önemli bir araç olarak görülmüştü ki “Dopolavoro”ya üye olan işçi ve köylü kesimin oranları düşünüldüğünde bu doğrultuda başarılı bir propaganda aracı olduğu da ortaya çıkmıştır.

Faşist rejimde İtalyan spor yayınlarında gazeteler önemli bir görev üstlenmişti. *La Gazzetta dello Sport* gibi spor yayını yapan gazeteler, İtalyan sporu hakkında detaylı bilgileri sayfalarına taşımıştı. Mussolini İtalyası, spor yayıncılığında özellikle radyoyu etkili bir biçimde kullanmıştı (Dogliani, 2000: 331). Radyo kanalıyla ülke genelinde gerçekleştirilen spor faaliyetleri aynı anda kitlelere aktarılmıştı. Böylece stadlarda doğrudan spor müsabakalarını izleme fırsatı bulamayan İtalyanlar, radyo yayınları ile canlı yayından müsabakaları takip etme olanağı elde etmişti. Faşist rejimin ülke genelinde güçlü bir radyo ağı oluşturması, spor yayınlarının etkinliğini de güçlendirmişti. Çünkü faşist rejimin kitleler üzerinde tahakküm kurma arzusu kitle iletişim araçlarının ülke genelinde yaygınlık kazanmasını sağlamıştı (Cannistraro, 1972: 127). Bu süreç de doğrudan spor yayıncılığının gelişimi için önemli bir dönüm noktasını meydana getirmişti. Radyonun kullanımıyla sonra spor, basın sayfalarının sınırlarını aşarak, İtalyanların günlük yaşamına kesin ola-

rak girmeyi başarmıştı (Belloni, 2014: 58). Radyonun yanında İtalyan spor yayınlarında posterlerden de yararlanılmıştı. Şehirlerin muhtelif yerlerine asılan posterler ile spor müsabakaları ile ilgili kitlelere bilgi verilmişti.

1934 yılında ise futbolun en önemli organizasyonu olarak kabul edilen “Dünya Kupası”, İtalya’nın ev sahipliğinde gerçekleşmişti. Bu organizasyondan, Mussolini ve faşist rejim oldukça önemli bir propaganda aracı olarak yararlanmıştı. Bu turnuvayı, İtalya’nın ve faşist rejimin gücünü tüm dünyaya gösterebilmesi için büyük bir fırsat olarak gören Mussolini, İtalya’nın dünyanın en iyisi olduğunu kanıtlamak için tüm gücünü kullanmıştı. Mussolini, kitle iletişim araçlarını kullanarak kurduğu baskıyla turnuvanın en büyük favorilerinden biri olan Almanya’nın yarı final maçını bir İtalyan hakemin yönetmesini sağlamış ve Almanlar bu maçı kaybederek turnuvadan elenmişti. Bunun üzerine İtalya’nın final maçını da Mussolini’nin dostu olan bir hakem yönetmiş ve İtalya, kendi evindeki bu organizasyonu kazanmıştı. Bu durum, Mussolini için oldukça önemliydi; çünkü tüm dünyaya, İtalya’nın dünyanın en iyisi olduğunu kanıtlamıştı. Kitle iletişim araçlarının etkili bir şekilde kullanılması, turnuvadaki hakemlerin etkilenmesini, İtalya’nın şampiyon olmasını ve tüm dünyaya gücünü kanıtlamasını sağlamıştı. Sporun, geniş kitleler tarafından sıkı bir şekilde takip edilmesi, Mussolini ve faşist rejimin sporu ve spor yayıncılığını etkili bir propaganda aracı olarak kullanmasını da beraberinde getirmişti (Sözmen, 2018).

İtalyan spor yayınlarında İtalyan halkının güçlü bir fiziğe sahip olabilmesi için spor yapması teşvik edilmekteydi. Yayınlarda İtalya halkının sporu mücadeleye hazırlık olarak değerlendirmesi istenmekteydi. Bu yüzden yayınlarda spor yapanlar, birer sporçudan çok birer asker gibi sunulmaktaydı. Nitekim spor yapanların giydikleri parti üniformaları da onların bu görünümü kazanmalarına katkı sağlamaktaydı. İtalyan propagandası, spor yayınlarında kimi zaman doğrudan Mussolini’yi ön plana çıkarmaktaydı. İtalya’nın kült lideri haline gelen Mussolini’nin gömleksiz spor yaparken sunumu ile kitlerin spor yapması teşvik edilmeye çalışılmaktaydı.

4. Metodoloji

4.1. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen propaganda posterleri İsviçreli dilbilimci Ferdinand de Saussure’ün Göstergeler Modeli özelinde analiz edilmiştir.

Göstergebilim, göstergeler yoluyla insanlar arasında oluşturulan anlamlandırma süreçlerini ele alan bir bilim dalıdır (Tanyeri Mazıcı ve Çakı, 2018: 295). Göstergebilimin ortaya çıkışı 20. yüzyılın ilk yarısına denk gelmektedir. Bu dönemde birbirlerin-

den habersiz olarak dilbilimi alanında çalışmalar yürüten Charles Sanders Peirce ve Ferdinand de Saussure'ün çalışmaları göstergebilim temelinin atılmasını sağlamıştır (Sığırcı, 2016: 29-30; Gazi vd. 2018: 15). Özellikle Saussure'ün ortaya koyduğu Göstergeler Modeli, günümüzdeki sosyal bilimler alanındaki çalışmalarda önemli bir araştırma yöntemi olarak kullanılmaktadır. Saussure'ün modelinde gösterge, gösteren ve gösterilen olmak üzere üç kavram bulunmaktadır. Saussure gösterenin, gösteren ve gösterilen olarak iki şekilde temellendiğini savunmaktadır (Fiske, 2017: 127). Gösteren, gösterenin herkes tarafından kabul edilen ve değişmeyen anlamını ifade etmektedir. Gösterilen ise gösterenin kültür içerisinde farklılaşan, değişebilen ve öznel anlamını açıklamaktadır (Rifat, 2013: 107). Örneğin, bir terazi gösteren açısından sıradan bir ölçü birimi olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık gösterilen boyutunda terazi "adalet" veya "eşitlik" kavramlarını da ifade edebilmektedir. Bu aşamada Saussure göstergebilimde anlamlandırmanın kültür içerisinde şekillenebileceğini savunmaktadır (De Saussure, 2014: 104). Çalışma kapsamında posterlerde verilmek istenen asıl mesajlar, Saussure'ün gösteren kavramı üzerinden literatüre bağlı kalarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

4.2. Çalışmanın Amacı

Mussolini'nin İtalya'da iktidarda bulunduğu dönemde Faşizm ideolojisinin ülkedeki spor faaliyetleri üzerinde nasıl bir etki bıraktığını ortaya çıkarmak çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu şekilde Faşizm ideolojisi altında İtalya'da spor yayıncılığının nasıl şekillendiğinin de açıklanması amaçlanmıştır.

4.3. Çalışmanın Önemi

Mussolini döneminde İtalya yönetimi, ülke genelinde spor faaliyetlerini teşvik etmiş ve uluslararası alanda düzenlenen spor müsabakalarında İtalya'nın ön plana çıkması için yoğun çaba harcamıştır. Bu süreç beraberinde ülkedeki spor yayıncılığının da gelişme göstermesine neden olmuştur. Bu açıdan çalışma, gerek Faşizm ideolojisinin spor yayıncılığı üzerindeki etkisini ortaya koyması, gerekse spor yayıncılığının gelişim evresinde önemli bir role sahip olan Mussolini dönemindeki İtalyan spor yayıncılığı hakkında bilgi vermesi bakımından önem taşımaktadır.

4.4. Çalışmanın Soruları

Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

Mussolini'nin İtalya'da iktidarda bulunduğu dönemde yayınlanan spor konulu propaganda posterlerinde;

- hangi konular ön plana çıkarılmaktadır?
- Faşizm ideolojisinin etkisi ne şekilde görülmüştür?

4.5. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Mussolini İtalyası'nda gazete, dergi, poster, kartpostal, pul vb. spor yayıncılığı bağlamında kullanılan tüm yayınlar çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Buna karşın çalışma dönemin en etkili kitle iletişim araçlarından biri olarak kullanılan posterler özelinde yürütülmüştür. Mussolini İtalyası'nda spor yayıncılığı bağlamında basılan tüm propaganda posterlerine ulaşmanın güçlüğünden dolayı çalışmada örneklem kullanılmıştır. Çalışmada Mussolini İtalyası'ndaki spor yayıncılığı amaçlı örneklem metodu kullanılarak belirlenen üç propaganda posterleri (Ulusal Spor, Lider, Futbolun Merkezi) üzerinden yapılmıştır.

4.6. Çalışmanın Sınırlılıkları

Faşizm ideolojisi altında şekillenen Mussolini İtalyası'ndaki spor yayıncılığının yalnızca propaganda posterleri üzerinden incelenmesi çalışmanın temel sınırlılığını oluşturmaktadır. Diğer yandan çalışmanın yalnızca üç propaganda posterleri üzerinden yürütülmesi ve elde edilen bulgular kapsamında genellemelerde bulunulması çalışmanın temel sınırlılığını meydana getirmektedir.

5. Mussolini İtalyası'nda Kullanılan Spor Konulu Propaganda Posterlerinin Göstergebilimsel Analizi

5.1. “Ulusal Spor” Konulu Propaganda Posterleri

“Ulusal Spor” konulu propaganda posterleri gösteren boyutunda ele alındığında, posterde sağ elini yukarı kaldıran bir İtalyan sporcunun olduğu görülmektedir. Görsel kodlar içerisinde İtalyan sporcunun solunda çıplak bir şekilde kaslarını gösteren bir adam silüetine yer verilmektedir. Diğer yandan sporcunun hemen sağında ise çubuklarla çevrili büyük bir balta görseli bulunmaktadır. Sunum kodlarında İtalyan sporcunun mutlu olduğu yansıtılmaktadır. Yine görsel kodlarda çubuklarla çevrili baltanın üzerinde Mussolini'nin silüetine yer verilmektedir. Posterin sol üstünde İtalyanca “Milano Maggio- Dicembre 1935-XIII / Milano Mart-Aralık, 1935-8” sağ altında ise “Mostra Nazionale Dello Sport / Ulusal Spor Gösterisi” yazılı kodu yer almaktadır.

Propaganda posterleri gösterilen açıdan incelendiğinde, posterde yer alan İtalyan sporcunun kayıtsız şartsız Faşizm ideolojisine bağlı olduğu mesajı verilmektedir. Sunum kodlarında İtalyan sporcunun İtalya faşist selamını vermesi ve gülümsemesi, İtalyan sporcularının İtalyan sporunu Faşizm ideolojisinin uluslararası alanda yüceltilmesi olarak algıladıklarının bir göstergesi olarak yansıtılmaktadır. Diğer yandan görsel kodlarda, çubuklarla çevrili baltada Mussolini'nin silüetine yer verilmesi ise Mussolini'nin siyasal alanda olduğu gibi spor alanında da kült lider olarak inşa edilmesini sağlamaktadır. Mussolini'nin silüeti aynı zamanda, İtalyan sporcuların Mussolini'ye sadık ol-

dukları mesajını da kitlelere iletmektedir. Görsel kodlarda İtalyan sporcunun solunda yer alan çıplak insan silüeti, Antik Yunan dönemindeki sporcuları temsil etmektedir. Antik Yunanistan dönemindeki sporcunun çıplak olarak yansıtılması ile sporcunun masumiyetine ve gücüne gönderme yapmaktadır. Posterdeki görsel ve yazılı kodlar bir bütün olarak ele alındığında ise Mussolini dönemindeki İtalyan sporcunun, Yunan dönemindeki sporcunun modern çağlardaki temsili olarak yansıtılmaktadır. Böylece Mussolini liderliğinde İtalyan Faşizmi'nin İtalyan sporunu geçmişteki ihtişamlı günlerine taşıyacağı düşüncesi İtalyan kamuoyunda inşa edilmeye çalışılmaktadır.

Resim 1. “Ulusal Spor” Konulu Propaganda Posterleri

(Kaynak: Posterimage, 2019)

Tablo 1. “Ulusal Spor” Konulu Propaganda Posterleri

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	İtalyan sporcu	Faşizm ideolojisinin spora yansması
İnsan	İnsan silüeti	Güç ve masumiyet
Nesne	Çubuk çevrili balta	İtalyan Faşizmi
Figür	Mussolini'nin silüeti	Mussolini'nin İtalya'daki egemenliği, İtalyan sporcuların Mussolini'ye sadakati
Eylem	İtalyan sporcunun sağ elini kaldırıp gülümsemesi	İtalyan sporcuların Faşizm ideolojisine bağlı oldukları

5.2. “Lider” Konulu Propaganda Posterleri

“Lider” konulu propaganda posterleri gösteren açıdan incelendiğinde, posterde spor müsabakalarında dereceye girenler için kullanılan kürsünün üzerinde bir İtalyan sporcunun resmedildiği görülmektedir. Sunum kodları içerisinde İtalyan sporcunun sağ elini kaldırdığı ve göğse doğru baktığı yansıtılmaktadır. Görsel kodlar içerisinde de İtalyan sporcunun hemen önüne bir futbol topu konumlandırılmıştır. Posterin üstünde “Campionati Mondiali di Calcio / Dünya Futbol Şampiyonası” ve sporcunun üstünde bulunduğu kürsünün üstünde de “Italia Maggio Guigno 1934 - XII / İtalya Mart Haziran 1934 -12” yazılı kodu yer almaktadır.

Resim 2. “Lider” Konulu Propaganda Posterleri

(Kaynak: Goal España, 2019)

Tablo 2. “Lider” Konulu Propaganda Posterleri

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	İtalyan sporcu	İtalyan Faşizmi'nin spordaki temsili
Eylem	İtalyan sporcunun sağ elini kaldırması	İtalyan sporcularının sporu sıradan bir eylem olarak değil Faşizm ideolojisinin yüceltilmesine bir hizmet olarak görmesi
Nesne	Çubuklarla çevrili balta	İtalyan Faşizmi
Eylem	İtalyan sporcunun birincilik kürsüsünde bulunması	Faşizm ideolojisi altında İtalyan sporcuların dünya birincisi olacağı düşüncesi

Propaganda posterleri gösterilen boyutunda ele alındığında, posterde Faşizm ideolojisi altında İtalyan sporunun dünya sporunda lider konuma geleceği mesajı verilmektedir. Nitekim posterdeki görsel kodlarda İtalyan sporunun birincilik kürsüsüne çıkması, sağ elini kaldırarak faşist selamı vermesi ve aynı zamanda İtalyan Faşizmi'nin simgesi olan baltanın kürsünün hemen solunda konumlandırılması doğrudan Faşizm, spor ve başarı kavramlarının bir bütün olarak algılanmasına yol açmaktadır. Aynı zamanda görsel olarak sporunun aşağı açıdan yukarıya doğru bir perspektif içinde aktarılması da İtalyan sporunun posterde görsel boyutta yüceltilmesini sağlamaktadır. Sunum kodlarında İtalyan sporunun İtalyan faşist selamını verirken kararlı duruşu ise gösterilen açıdan İtalyan sporcuların Faşizm ideolojisine olan inancının bir temsili olarak yansıtılmaktadır.

5.3."Futbolun Merkezi" Konulu Propaganda Posterleri

"Futbolun Merkezi" konulu propaganda posterleri gösteren açıdan incelendiğinde, posterde İtalya'nın yer aldığı bir dünya görseline yer verilmiştir. Görsel kodlarda dünya görselinin hemen üstünde futbol sahası şeklinin olduğu görülmektedir. Dünya görselinin hemen sağ tarafında ise çubuklarla çevrili balta görselinin olduğu görülmektedir. Posterin altında İtalyanca "F.I.F.A. Campionati Mondiali di Calcio Italia Maggio Giugno / F.I.F.A. dünya futbol şampiyonası İtalya Mayıs Haziran" yazılı kodu yer almaktadır.

Resim 3. "Futbolun Merkezi" Konulu Propaganda Posterleri

(Kaynak: SHVPL, 2019)

Propaganda posterleri gösterilen açıdan incelendiğinde, posterde sporun merkezinin Faşizm ideolojisi altında yönetilen İtalya olduğu mesajının verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Posterdeki görsel kodlarda futbol sahasının doğrudan İtalya haritasını hedeflemesi ile İtalya'nın spor alanında dünyanın en başarılı ülkesi olduğu algısı oluşturulmaktadır. Özellikle çubuk çevrili baltanın dünya görselinin hemen önünde resmedilmesi ekonomik, siyasal ve toplumsal alanda olduğu gibi Faşizm'in spora da liderlik ettiği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 3. "Futbolun Merkezi" Konulu Propaganda Posterleri

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Eylem	Futbol sahası görselinin İtalya haritasını hedeflemesi	Futbolun merkezinin İtalya olduğu ve İtalyan sporcuların her alanda olduğu gibi spor alanında üstün olduğu düşüncesi
Nesne	Çubuk çevrili balta	İtalyan Faşizmi
Durum	Çubuk çevrili baltanın görselinin önünde olması	İtalyan Faşizmi'nin dünyaya hakim olacağı ve Roma İmparatorluğu'nun tekrar kurulacağı düşüncesi

6. Sonuç

Çalışmada incelenen Mussolini İtalyası'ndaki spor konulu propaganda posterlerinde Faşizm ideolojisinin doğrudan izlerine rastlanılmıştır. Özellikle İtalyan Faşizmi'nin resmi simgesi çubuk çevrili baltanın tüm posterlerde resmedildiği görülmektedir. Böylece İtalyan sporunun doğrudan Faşizm ideolojisinin denetiminde olduğu algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Diğer yandan İtalyan sporcuların sağ ellerini kaldırarak İtalyan faşist selamını vermesi, İtalyan sporcuların Faşizm ideolojisinin öğretileri doğrultusunda hareket ettikleri mesajını da yansıtmaktadır. Posterler uluslararası spor turnuvalarında kullanıldığından dolayı doğrudan İtalyan Faşizmi'nin uluslararası alanda propagandasının da yapılması sağlanmıştır.

"Ulusal Spor" konulu propaganda posterinde Mussolini'nin silüetine yer vermesi, Mussolini'nin kült liderlik propagandasının spor alanında da yansıma bulduğunu göstermektedir. İtalya'daki diğer propaganda posterlerinde olduğu gibi spor alanındaki posterlerde de İtalyan sporcuların sadakat ile Mussolini'ye bağlı oldukları mesajı verilmiştir. Posterde aynı zamanda İtalyan Faşizmi'nin Roma İmparatorluğu dönemine yapmış olduğu vurgu da ön plana çıkarılmakta ve Mussolini İtalyası'ndaki sporcular, Roma İmparatorluğu dönemindeki sporculara benzetilerek idealize edilmektedir. "Lider" konulu propaganda posterinde İtalyan sporcuların elde ettikleri başarılar, İtalyan Faşizmi'nin yüceltilmesi için bir fırsat olarak

değerlendirilmiştir. Diğer yandan posterlerde İtalyan sporunun dünya şampiyonu olacağına yönelik propaganda yürütülerek, İtalyan Faşizmi'nin spor alanında başarıları teşvik ettiği mesajı verilmektedir. "Futbolun Merkezi" konulu propaganda posterinde de İtalyan Faşizmi altında İtalyan sporunun başarıya ulaşacağına yönelik bir algı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında Mussolini İtalyası döneminde Faşizm ideolojisi altında İtalyan spor yayıncılığının nasıl şekillendiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Gelecek çalışmaların Mussolini İtalyası döneminde spor yayıncılığını gazete, dergi, radyo gibi farklı kitle iletişim araçları üzerinden, mevcut çalışmada elde edilen bulgular ile karşılaştırmalı olarak incelemesi alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akarcılı, Sezer (2003). İkinci Dünya Savaşında İletişim ve Propaganda. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Armaoğlu, Fahir (2010). 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Aziz, Aysel (2007). Siyasal İletişim, Ankara: Nobel Yayınları.
- Belloni, Eleonora (2014). The Birth of the Sport Nation: Sports and Mass-Media in Fascist Italy. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 32(2).
- Bogdanur, Vernon (2003). Blackwell'in Siyaset Bilimi Ansiklopedisi, Çev., Bülent Peker, Erhan Yükselci, Sema Yükselci, Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Borsella, Cristogianni (2007). Fascist Italy: A Concise Historical Narrative, Boston: Branden Books.
- Cannistraro, V. Philip (1972). The Radio in Fascist Italy. *Journal of European Studies*, 2(2), 127-154.
- Carocci, Giampiero (1993). Faşizmin Tarihi, Çev., Muhittin Yılmaz, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Courriol, Marie-France (2014). Documentary Strategies and Aspects of Realism in Italian Colonial Cinema (1935–1939). *The Italianist*, 34(2), 122-141.
- Çakı, Caner (2018). Nazi Almanyası Etkisindeki İtalyan Sosyal Cumhuriyeti'nin Propaganda Posterleri Üzerine İnceleme. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(2), 252-272.
- Çakı, Caner, & Gazi, Mehmet Ali (2018). Todt Teşkilatı'nın İtalya'da Yürüttüğü Propaganda Faaliyetlerine Genel Bakış. *International Journal of Labour Life and Social Policy*, 1(2), 37-47.
- De Grand, J. Alexander (2000). Italian Fascism: It's Origins & Development, USA: University of Nebraska.
- De Saussure, Ferdinand (2014). Genel Dilbilim Yazıları, Çev., Savaş Kılıç, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Dogliani, Patrizia (2000). Sport and Fascism. *Journal of Modern Italian Studies*, 5(3), 326-348.
- Erdem, D. Fahri ve Erdem, Çiğdem (2016). İtalya'da Faşizmin Yükselişi ve Antonio Gramsci'nin Faşizm Karşıtı Strateji ve Taktikleri, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 1, Sayfa: 103-127.
- Fiske, John (2017). İletişim Çalışmalarına Giriş, Çev., Süleyman İrvan. 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Fraser, John (1980). Propaganda on the Picture Postcard. *Oxford Art Journal*, 3(2), 39-47.
- Gazi, M. A., Çakı, C., & Gülada, M. O. (2018). İspanya 2000 Partisi'nin Göçmen Karşıtı Propaganda Faaliyetleri Üzerine İnceleme. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 11-22.

- Goal España (2019). <https://www.goal.com/es-ar/noticias/mundial-y-politica-cuando-el-fascismo-se-consagro-campeon/1lemgb3nhk6wh14ow7bkd5prvg>, Erişim Tarihi: 26.02.2019.
- Gori, Gigliola (1999). Model of Masculinity: Mussolini, the 'New Italian' of the Fascist Era. *The International Journal of the History of Sport*, 16(4), 27-61.
- Griffin, Roger (2007). *Modernism and Fascism: The Sense of a Beginning Under Mussolini and Hitler*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hekimler, Oktay (2013). 1936 Berlin Olimpiyatları: Bir Barış Aracı Mı, Yoksa Meşruiyet Arayan Bir Rejimin Propaganda Aracı Mı?, *Humanitas*, 1(1), 103-127.
- Karaburun Doğan, Derya (2019). Faşizm Propagandasında Müziğin Rolü: Mussolini İtalyası Örneği. *Folklor/Edebiyat*, 25 (97), 229-249.
- Karaca, Mustafa (2018). İtalyan Propagandasında Kültür Lider Olgusu: "Il Duce" Benito Mussolini, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1203-1220.
- Kuruoğlu, Huriye (2006). *Propaganda ve Özgürlük Aracı Olarak Radyo*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Macit, M. Hanifi (2007). *Faşizm ve Nazizm*, Ankara: Savaş Yayınevi.
- Mann, Michael (2004). *Fascists*, New York: Cambridge University Press.
- Örs, H. Birsen (2010). Faşizm: Modernitenin Karanlık Yüzü, Ed., H. Birsen Öz, 19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Parkinson, C. Northcote (1993). *Siyasal Düşüncenin Evrimi*, Çev., Mehmet Harmancı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Paxton, O. Robert (2004). *The Anatomy of Fascism*, New York: Alfred A. Knopf.
- Posterimage (2019). <https://www.posterimage.it/posters/sport/mostra-nazionale-dello-sport-milano/>, Erişim Tarihi: 26.02.2019.
- Rifat, Mehmet (2013). *Açıklamalı Göstergebilim Sözlüğü: Kavramlar, Yöntemler, Kuramcılar, Okullar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sander, Oral (2000). *Siyasi Tarih: 1918-1994*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Sığırcı, İlhami (2016). *Göstergebilim Uygulamaları, Metinleri, Görselleri ve Olayları Okuma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Sözmen, F. Mithat (2018), 1934 İtalya: Dünya Savaşa Koşarken Sahne Faşizmin, *Evrensel Gazetesi*, <https://www.evrensel.net/haber/353422/1934-italya-dunya-savasa-kosarken-sahne-fasizmin> (Erişim Tarihi: 25.02.2019).
- SHVPL (2019). <http://www.shvpl.info/imagefgkl-fifa-world-cup-1934.htm>, Erişim Tarihi: 26.02.2019.
- Tanyeri Mazıcı, E., & Çakı, C. (2018). Adolf Hitler'in Korku Çekiciliği Bağlamında Kamu Sportu Reklamlarında Kullanımı. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(3), 290-306.
- Tarchi, Marco (2000). *The Conditions of Democracy in Europe 1919-39*, (Ed. Dirk Berg-Schlosser ve Jeremy Mitchell), Italy: Early Crisis and Fascist Takeover, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Todd, Alan (2011). *History for the IB Diploma, Mussolini and Italy*, New York: Cambridge University Press.
- Yavuzoğlu, Arda (2003). *20. Yılda Faşist Paranoya*, İstanbul: Sayfa Yayınları.

Reich Savaş Bakanı General Feldmarschall Werner V. Blomberg ve Mussolini' Roma'da bir spor festivaline eşlik ediyor
Kolleksiyon/Getty Images